

K 84(2Poc)Ko-n
B. 80

KOMI
INĀA
OZLAN

O G I Z
G I X L
1 9 3 4

KOMI INKA OZLAN

КЪВВУРРЕЗӘ ӘКТИС
ОНТОН ПЈОДОР

Xudozetsvennoj literaturalan
gosudarstvennoj izdatelstvo
Moskva 1934 Leningrad

Сборник „Коми жєницїна вперед“
На коми-пермяцком языке

*

Редактор Н. Хорошев
Техн. редактор К. Полонская
Обложка Л. Лейвика

*

Сдана в набор 1. X. 1933
Подп. к печати 11. XII. 1933

*

ОГИЗ 175 Хн-61 Заказ 1048
Форм. бум. 82×110¹/₃₂ 2¹/₄ печ. листа
по 28300 зн. в листе Тираж 3000

*

Упономоч. Главлита В-61181

17-я ф-ка нацкниги треста „Полиграфкнига“
Москва, Шлюзовая наб., 10

Komi inka ozlan!

Mezdətnə inkaəs ukvat, kasnik da gor verdiş, zəvka verdiş, petkətnə siyə şirnyləmən vekiş-vekə pessəmiş, kəda pyr siyə nyrəstis, jursə vəvtis, puktis siyə ne ətkod mortə muzikkət, kəskəpnə inkaəs ətlasa obsestvennəj uzə da socialističeskəj stroitelstvoə—vot kəəm ызт moggez sulaləpnə mijan ozpn.

Мыј vištalis V. I. Lenin inkaez mezdətəm jylis: „voļ-sevizmən sunə kolə-ed siyə, kətən poliitikaəpn učastvujtə massaə, kədiya ozzyk vəli zavitəj, nyrəstəm kapitaliz-mən.

A kəskəpnə poliitikaə massaəs oz tuj sətəg, med ne kəskəpnə poliitikaə inkaəs. Inpələs—etija mort rodyslən zəpnə—kapitalizm dərni vəli kəkrələs nyrəstəm. Kapitalizm pədtə raboçəj inkaəs da kressankaəs, da esə i əpəz, neki med vura ləddišan demokračičeskəj respublikaezpn vuznuaznəj respublikaez kolasiş, inka koltçə pravoeztəg, zakon oz şet ətkod pravo muzikkət,—etija etik; a mədik, da myj ызтzyk, dak eta siya, myj nija əpəz koltçəpnə kerkuəpn uz rabstvo uvəpn, şirnyləmən pessəmnə, kətən nija nyrəstə vəd pələs verša çuzəma poşni ызs, med načəşs, med şəkətyš da gor verdyn jur vəvtən ызs, i vədsən ətnasa kəzajstvo kerkuəpn da kerku gəgər ызs inkaliş jur vem, şinvan tərətə simbusən, inka oz vermə i dumajtnə kəəm nenavud obsestvennəj uz jylis“. Sovetskəj vlaš mezdətis inkaəs. Proletarskəj revolucia vuznas neekis ozzykša ne ətkod pravoez

inġaliŝ, keris siz, kыз esə nekъeam partiа, nekъeam re-
volucia, nekъtən mi pašta ez vermь kernь. „Sovetskəj
zakon şerti SSSR-yn i şled ez kolтсь оззыкша ne atkod
pravoezlən inġa da muzik kolasъn“.

Suditnь, vьeama-li, uməla-li nuətсə uz inġaez kolasъn,
kыз nija aktivnəja sulaləнь socialističeskəj stroitelstvo
verdьn, mijə vermam sь şerti, una-ja inġaez uzaləнь
fabrikaезьn, zavoddezьn, kыз nija uzaləнь kolhoznej da
sovhoznəj kəzajstvoьn, una-ja uzaləнь sovetskəj appa-
ratьn, veşkətləнь stranaən, velətсəнь vьd pələs skolaьn
da vuzzeзьn. Nь uzalan kaçestvo jьliş pozə vištavnь
sь şerti, una-ja uçastvujtəнь socvermaşəmnь, sulaləнь udar-
ničestvoьn.

Inpələslən pьgəm jьliş socialističeskəj stroitelstvoə
сьfraez vištaləнь to mьj: SSSR pašta 1923 voə promьş-
lennoşьn ravoçəj inġaez vəlisə 2,394 şurs mort, a 1932
voə loisə 6 million ravoçəj; ravoçəj inpələsiş socverma-
şəmnь da udarničestvoьn sulaləнь 54%, a şiteç keran
promьşlennoşьn ñelki 74%.

1932 voьn partiаьn vəlisə 323 şurs mort, VLKSM-yn
1,500 şurs. Sovetteзьn çlennezьn uzalisə 300 şurs mort.
Profsojuzьn sulalisə 4,500 şurs inġa.

A kыз munə gramota inġaez kolasъn? Revoluciaəz
soça pozis azьnь gramotnəj inġaəs derevnaьn, əni mijə
omən SSSR pašta pomalam ñegramotnoşliş likvidacia.
Bьztьk skolaезьn: tєxnikummezьn, vuzzeзьn — зьn velət-
çişьs inġapələs. Natodil skolaезьn, kьtən gotovitəнь spe-
cialnəj kadraez, inġa pələs velətсə unazьk muzikша. Əni
mijə ogə lьddə çudoən, kər uzaliş kressanka kolasiş de-
revnaьn ñe jєea mijanlə panьtaşə inġa agranom, inġa
doktur, inġa inzeņer i. s. oz.

Enija сьfraez, enija mьtçəttez şerti pozə çorьta da veş-
kьta sunь: inġa mijan SSSR-yn pravotəm mortiş petis
i eə ravoçəj muzikkət suvtis veşkətləнь stranaən, stro-
itnь socialističeskəj obsestvo.

Etaz pozis kernь toko sijən, mьla mijan oləm poliți-

каын pondisə uçastvujtnь ne toko inželeğentnəj inkaez, no i stanok verdiş roboŋniçaez, kreşşankaez da vatraçkaez gər verdiş, una şo şurs delegatkaez, i gortiş kəzajkaez, uzalişsez sovettezьn, ləddətan kerkuezьn, direktor-rezən fabrikaezьn; sjezddez da konferenciaez vььn ət-ləьn muzikkezkət resajtəнь voprossez, kьz aktivnəj uzalişsez mijan kommunistiçeskəj paŋtialən.

Komi inka

Ozьkşa vərə kołtçəm paciaez kolasьn, kьtən inka pələs olis əddən pemyta, aşşə puktis toko ne ьzьt soddət tujə muziklə, nuətnь uz mezdətnь da ravstvo uv-tiş inpələsəs petkətnь kolə əsə ьzьtzьka.

Boştam revoluciaəz komi inkaəs. Mьj sija tədis, mьj vezərtis kьeəmkə poliŋtika jьliş? Viçkuəz tujşa sija i mədik tuj ez təd, da ne toko ez təd, nełki i dumajtnь ez vermь, mьjkə-pə kolə velətçьnь, mьjkə jьliş tədnь. Uçətsaŋ pərişmьtəz tədis ətik, ətkod, lunşa-lunə, voişvoə ətik çuzəma uz.

Aj mamlən mədik başni ez vəv aslanьs nьvkaok jьliş, kər sьlən loktasə skolaьn velətçan voez: „Mьjlə lokvir-lə sija velətnь, ne tujə-ed sьlə munнь“. A tujən ləddişlis, podən ałi vələn munнь uzavнь zavodə. Vekiş-vekə tədis komi inka ətik uz: tələn peçkan, kernь ьrəs-braga, karta vььn verdнь-juktavнь poda, lun i oj zьvka gəgər zəznь. A gozumən, dak kuimpəvsa uz inka vььn: ьrəs-bragatə jestь kernь, aşьvnas ьv vьlə muntəz gor jestətnь, naç pəzavнь da mьjkə şojantor punь, poda dəzəritnь da indьnь, a jestətçəm vəryn muzik şəriş ne kołtçьnь ьv vьlə munнь da esə şili vьlə kьsaləmən zьvkanas pijantə şərat nəvətnь.

I siz, vekiş-vekə, vьŋte siz i kolə, ez azzь as ozas inka ne kьeəm jugьt.

Nьvkaokkez kolasiş toko əti-əti vermisə skolaьn velətçьnь, da i toko seeəm şemja pьekiş, kьtən vəlişə

strosnəj da strosniča, kəda kəzajstvoəñ širnyləmsə pesis strosniča, a emtəm šemja pʒekiš, nelki sərət emkoda oliš kolasiš, kʒtəñ vʒdsəñ kəzajstvoəbs munis aslanʒs ki- pʒr, nem i vaitnʒ vəli velətčəm jʒliš.

Vəli-ja kət, ətik iñka revoluciaəz ne toko starsinaəñ, nelki gizišəñ? Nelki škodkaez vʒlyñ ez poz kʒvnyñ iñka- liš sʒ. Una-ja komi skolaezəñ vəlīsə velətiššez komi "iñ- kaiš? Mort məd da i nija, kədnija olisə posaddezəñ, matʒñ skolaez gəgər. Vermis-ja kət ətik iñka dumajtnʒ, mʒjšan ətikkez oləñʒ gola, mədikkez vogata?

Ez, komi iñkaləñ jurʒs vəli tʒrtəm, jogjəštəm, simbu- sən pədtəm, kʒzi suis Vladimir Iljič, vərša čuzəma ker- ku pʒekʒñ iznas, nʒrʒstəm ətnasa kəzajstvoəñ gor da zʒvka verdiš ravstvonas.

Kʒz munə iz iñkaez kolasəñ mijañ əni? Vermis-ja petnʒ komi iñka vekovəj ravstvo uvtiš?

Das vitət oktəvrləñ godovščina kezə mijañ eməš to kʒeəm mʒččəttez: ozykʒša pemyt komi otiʒ aslas okrug- sa šizimət godovščina kezə oməñ okrug pašta likvidiruj- tis negramotnoš, iñka kolasəñ siz zə suč likvidirujtəm ne- gramotnoš, toko ətik 1932 voə velətəm 8350 iñka. Eta toko likpunkttezəñ. Vʒd stupeñ skolaəñ 29000 velətčiš čeləđ kolasiš zʒnyš, 15000 gəgər, velətčəñʒ pʒvkaez.

I drevnəñ i posadʒñ, skolaəñ velətčəñ voša pʒvka- okkez vʒdsəñ kutəm skolaəñ. Una velətčəñʒ vuzzezəñ okrug sajʒñ.

Revoluciaəz škodka vʒlyñ iñkaez čudoəñ en vermʒ azzəñ, a əni, mʒj vištəlnʒ sʒfraez: 1926—27 voə so- vettez vərjəñ kompaniaezəñ iñkaez učastvujtisə 144 mort, a 1930—31 voə 25,664 mort; raispolkommezə da šelsovettezə člennezəñ 1926—27 voəñ vəli vərjəmaš 15 mort, a 1930—31 voəñ 120 mort. Okruznəj rajonnəj da šelškəj apparatʒñ uzaləñʒ 550 mort, nʒ kolasiš jura- liššezəñ okrugsa učrezdennoezəñ 12 mort, rajonnezəñ 20 mort. Kolhozzezəñ predšedətelʒñ uzaləñʒ 3 mort, vʒgadirrezəñ 20 mort, jurališšezəñ fermaezəñ 6 mort,

pada vėditisėzėn 464 mort i traktoriskaezėn 2 mort.

Ne jee inkaez uzalėnė udarnėja, ucastvujtėnė socso-revnovaņņoņn. Rajonnėj konferenciae z vėln toko ətik 1932 voņn arnas vėli premirujtėmaš 80 udarniça. Luniš-lunė udarniçaez sodėnė, əddez (tėmpes) vėdmėnė.

Mėj kolė esė enija cėfraezša, enija mėtėttezša, kėdnija vėeėma vištalėnė, kėz vezšis cėzėmban mijan komi inkalėn, kėz komi inka-kreššanka ąktivnėja suvtė eė ətlasa lozzezė ravoçej inkakėt SSSR-ėn stroitėnė so-cializm.

Əni komi inka ozėn esė vėztyk mog: veznė vazša dervėnališ olėmsė. Geład jasli, çelad sad-ryr, ətlasa stolovėj-ryr vėdsėn mezdėtčėnė gor da zėvka verdiš. Kut-čėnė jonmėtėnė kolhozzez: suvtėtėnė obracovėja pada vėditėm, organizujtėnė karç kėzajstvo, ətlaėn uzališ muzik-kėt levtėnė vė vėln urozaj.

Onton Pjodor

VAZŞA OLƏM KOMI İNKALƏN

Pravotəm pıvka revoluciaəz as voļanas ez vermь
peļki ajkasə (zəņiksə) aslɣs vərjɣnɣ, aj kəzain nɣlskət
keris siz, kɣz sɣlə kolis, a pravotəm in vazşa kadən
ez vermь azɣnɣ aslɣs nekɣəəm dorjəm, ətik jenlə na-
dejtçis, kər vermas kəŧ nevna vezşnɣ uməl əviçaj aj-
kalən. İqka novjətis as vɣlas vɣd çuzəma dojməmsə.

Piŧu Ənə

Gorttəm kək

Essə tən menam
Eta porəə
Əddən liçkəşis
Şogən şələmə.

Essə tən rıŧşan
Viççişə estən
Assim musukəs —
Şələmsərinəs.

Şondi ras sajšan
Vono petə-ni,

Menam musukə
Nekə loktə-qi!..

Muna sь dьnə
Раньт kotərtə,
Moros verdas me
Sьlə vьzmitça;

Basək çuzəmsə
Kuta okala,
Vəliş sь vərşan
Bošta viştala:

Ok te şerdesnəj
Menam musukəj,
Başuskoinəj,
Şələmsərinəj!

Menə gortьn-ed
Tetəg şojisə —
Mədi mort saja
Rьtnas juisə.

Aзын ki kutнь
Bəra loktasə,
A kreşənnaas
Venəç puktasə!

Toko ajələ
Tən me viştali:
Mьşa og me vez
Drugəs stramьslə,

Mьşa şələmam
Lueee purt mərtə,
Neto pelponlis
Mençim jur boştə —

Toko Vaņukāt
Edā jansētā,
Nečuļim̄slā
Menā ed šetā!..

Ajā pondis sek
Lāgān vit̄č̄n̄b̄,
Mamā gor v̄l̄n̄
Norān gorz̄n̄b̄:

„M̄jlā tenā-pā
Inā v̄d̄timā,
Udim-verdimā,
Mortā vostimā?..

Kār te on k̄v̄z̄
Ajliš-mamliš k̄v̄,
Te-pā k̄eām-pā
Seki n̄lā n̄v̄?!..

Boš-pā konuvtat
Ētik ņinkām goz
Da mun satlašn̄
Satun Palad moz!“

Seki pondi me
Norān gorz̄n̄b̄,
Ajā-mamā
Priçot ruk̄t̄n̄b̄:

M̄jlā m̄ša te
Menā, mamīņāj,
Kārka çuztām̄t̄,
Kārka v̄d̄tām̄t̄.

Мьлә жәзә те
Менә лезәмт,
Мьла јур вьлам
Ави талтәмт?

Вурзък вәли-вь
Муьп сişмьнь,
Кьз-вь кьввеса
Епә кьвзьпнь!..

Ессә јонзька
Ајә рјакәстис;
Локтис тојьстис,
Јурәс кваҗитис.

Рондис кьскавпнь
Менә җикишәт,
Талнь җузјавпнь
ҒоҒком моросәс.

СеҒҒә ьвәссә
РаҒкьта оҒтис,
Vorota saјә
Менә тојьстис:

Мун-пә вакrames
Те јесаклән пьв,
Med пә ме теңҗит
Eg i җled аззьв!..

АҒьс пьрис да
Мьјкә вракҗитис,
Ләгән иңьслә
Мьјкә горәтис...

Vorota saјas
Дьр ме sulali:

Kытса миннь-вь
Рыг ме думайти.

Peti ьв вьлэ,
Pukši mezavlэ,
Pondi vizэtnь
Asьv ladorэ.

Əti mestaas
Ojьыт pukali,
Tençit loktəmtə
Рыг ме vizçişi.

Ok, əti mort oz təd
Mençim oləməs,
Nekin oz burət
Mençim şələməs.

Toko ətnat te,
Menam şerdesnəj,
Menə burətan,
Menə gazətan.

Piçu Əңə

Sudtəm (Çaşotəm)

Medvərja jugərnas sondiьs orsə,
Kerku əььnnesə gərd biən əztə.
Kəзыт ojladorşan pondis vajətnь,
Suk ru va vevdərşan vonlanə levnь.
Кыз рузən ььдтор əтəras kəttişə,
Vono kinlənkə i peçka lontişə;

Мъ|а ш|нваесэ сь бурна к|штэ,
 А сь шетнъ оз лъш — вьтте кьз полэ.
 Эддэн-н| за| сьлэ мамуьс lois;
 Четц|с да цозьн|к дьнас ш|вэтц|с.
 „Маму, а маму, мъ|ш те вэрдан?
 „Мъ|ш-нэ рьг те ш|нваетэ к|штан?...
 „Чэв, маму, дугдъ... На ш|ннетэ чьскь!..
 „Эн| vot зоньтл|ш кьввесэ кьвзэ:
 „Азза ме, мама, кьеэм теньт шэкьт,
 „Азза, кьеэм tenat шэлэмлэ зувьт.
 „Но чэв узо, ачьм ме цоза ьзьт-н| loa,
 „Ажл|ш тенэ ме ас дьнам вошта;
 „Сeki те дугдан | узэ петавнъ,
 „Сeki те дугдан | лэзез повжэtnъ!“
 Jonьka оззаша мамыс гержэвт|с,
 Zonkasэ окьст|с, к| вьлас вошт|с..
 „Ok, кэвь кьввет да jen пеллэ рьрасэ,
 „Menam ш|нvaezэ сь дьнэз ш|засэ!...
 Sešša ez jestь этик кьв зунь —
 Pondis karta вьвшап жоркэтцэм кьвнъ.
 „Чэв, kaga, — ажьт, ц|, цекэ-н| loktis:
 „Кьл|н, ьвэссэ кьз з|г вьвш|с ошт|с?...
 „Mun цозььк komas рьдэзьк зевш|ш,
 „Da мъ|-вь ez вэв estэн, en | мътц|ш!“
 Ачьс зоз куза kortашнъ pondis,
 Мъ| матьн кулэ рьдэзька зев|с.
 Bura зэникл|ш эв|цэьсэ тэдэ:
 Koduvjas сэтэ мъ| к| увтас седэ...
 Uл|ц posэз роньп кьлэ rjakэст|с..
 Kerku ьвэссэ мъ| vermis |етьст|с..
 Рьр|с да pervo | |цьслэ дэвг|с:
 „Stramzug, parsьvэj, siz | streцajтан?...
 „Мъ| bekэр ш|ннетэ озам вьлэтан?!..
 „On аззь, умэл mort, gортэ к|н loktis?...“
 Naotmas |цьслэ ньг кузас сэт|с.
 Ньр|ш | эм|ш suk vir церашс|с,

Çuzəmsə gəvjalis, moroslas gədis,
 Ez-edə inkaət mestaiş vərzə,
 Ez-edə səoziş nekətçə pəssə;
 Kəzainəb ozyə kəz dorəm sulalə—
 Mojitva kəəmkə guşənikən ləddə.
 Mədbələn şinneziş bi pondis çeççəb; 7
 Uşkətçis in vələ bəd nozən vartləb;
 Pervo-zə jur kužas razməd i sətis,
 Zozə tarəvtis da jurşiat kutis.
 Pondis çuzjavnə, qinkəmmezən talnə,
 Jurşiat zoz kuza pondis kəskavnə...
 Kəskalis, kəskalis, sə vərən dugdis—
 Tədalə jon koça vartləmnas məzis.
 A inəb şinva sorən ozas kejmışə,
 Koklas jurvətə, pizəslas kəskaşə:
 „Başusko menam, məj tenət loiş,
 „Məj tenət inzugət uməlsə keris?
 „Məla-nə, sokov, te siz menə vartlan,
 „Vijan-kə, ətnat-ed, koqər, sek kolan!..
 „Kin tençit zontə sek jəzas petkətas,
 „Kin şəkət uzas sek tenə vezas?...“
 „A-a! Dak te sajnə jugətə, lok vir, dumajtan,
 „Etateəm kəvvezən menə povzətlan!..
 „Vija, parsəvəjəs, ki-koktə çega,
 „Toməs da basəkəs vəliştən vošta“.
 Çetçəvtis, jurşiat vərəna kvaçitis. 8
 Nəbəmsə lazis da ətərə çapkis.
 Kəmtəg, dıvastəg vədqazkəb kujlə,
 Oz-vermə vərzəb, kəşşəb tujlə,
 Kujlə posəz ronən zik kəzi kuləm,
 Şəd vir kokollezən ləm sornas kənməm.
 Ruztə qevurika-jona i şəkət...
 Ətrəvsən kujləb kus ləmlas kəzət...
 Əstatkişə sadşə kəz vermis çukərtis,
 Çetçis-lasmaşəmən suşedə pəris.
 Pond s vəliştən şinvaesə kişnə,

Asiļs kulāmsā jenļslis kornļ.
Ok te inķainā, ņevt šelāmiņā,
Muvlas te ģuzin, ņevestaēz vьdmin,
Vьdmin, ajka sajā jēz pьekā munin,
Olin i olan pьr eьnvisēn pēdan,
Ņat pьekьn soggezēn mьlatē ēstan,
Šakьt robotaiš on i petavļ,
A šin uvtiš lēzьs taj oz i vьravļ!..
Loktas-ja kьrkā vur asļs tenьt,
Ķarkas-ja sondiļs jugērsā panьt,
Vētlas-ja lok lunsā, vajas-ja vursā,
Sontas-ja šelāmtā, sodtas-ja vьntā?!..

KOMI INKAƏS OKTAB REVOLUCIA SAJMƏTIS

„Mijanlə kolə, — gizis V. I. Lenin 1920 v., — med robot-
niça-inka boštis asl̄s pravosə ne toko ətik gizəmn̄n
zakonsə, no i ətkođ olan pravoezn̄n raboçəj muzikkət.
Eta ponda kolə, med robotniça inka unaz̄k i unaz̄k
uçastvujtis obsestvennəj iz̄n da strana veškətləmn̄n.
Veškətlikə sija çozə velalas i vətəs muzikəs“.

Piçu Ənə

Viļ tuj vylət

Ətik r̄tə-polat şord̄n
Jerem innas l̄vtas z̄k:
Jerem suə: „mort olan̄n
Juralişs em muzik.

M̄j tijaniş in pələsiş
Bz̄t moḡs inə em?
Muz̄k m̄s sajn̄n n̄rjaşat,
Uzn̄t veksə ez vəv nem“.

In̄s pan̄t setçə dəvgis:
„Dak me ten̄t avu mort,

„Menam uzə avutəmkođ,
„Tenat metəg tərəm gort?!..“

„A kin tenə mişkə-mavtə,
„Gorvi ozьn zəzə kin?..
„A vajaşnь voiş-voə
„Çajtan tozə via vlin?!..“

„Ətta, padez, mьjən azzə.
„Vajaşəmnat te en pet!
„Şəkьt uzьt tenat mьjn,
Vot te menьm ətvət şet.

„Punь-pəznь — eka kitrəş!..
„Me açьm setçə lut.
„Medlis vəli mьjiş kernь...
„Te tьrdoztə sedtь, kut!

„Sporinaьt vizşə meьn:
„Muzyk em-i gortьt em,
„Mьjiş mьjkə zəmdi-uşi,
„Sek i tenьt kernь nem“.

„No-zə, ladnə! — inьs suə:
„Me veləta tenə, çəv!“
Aşьnas-zə jugdan dorьn
Dodđaləma inka vəv.

Jerem jəjmis, ləgən pizə:
„Kьtçə kьskə tenə pon?
„Nañ səməstə porş juanə
„Mədan koľnь? Kьlan-on?!..“

In pələs — as nьra oçir,
Mьj dumajtis siz i em.
Inka dođ nьr ponşan suə:
„Aş pəzaşə metəg sen.

Açb̄s kurt̄b̄stis v̄əv vok̄ə,
Dod p̄bd̄əsə p̄uks̄is z̄b̄n,
I sobrān̄o v̄l̄ə p̄əlt̄ə,
Toko v̄ərs̄an kaj̄ə ɛ̄b̄n.

„To-taj d̄ivo, p̄ad̄ez, in̄t —
Vask̄ə n̄r̄ uv̄tas Jerem:
„Kutis-munis — s̄əm̄əs p̄on̄ə
„Puzasiş̄ə kol̄is mem.

„Vot-ed, zonka, ənn̄ə kad̄t —
„Kut da n̄ān p̄əzav̄t̄əg kol̄!..
„Boş-v̄v̄ vazş̄a moz̄ən ten̄ə
„Da n̄ər̄ən p̄ətt̄əz vok̄t̄ə vol̄“.

No kern̄b̄ n̄em, t̄bdal̄ə, lōə,
J̄ənb̄t veks̄ə ez p̄əz̄aş̄.
Jerem kiez ass̄is puz̄ə
I k̄əvdal̄ə n̄ān k̄əvdas.

Pervo uz i v̄b̄t̄te munis:
L̄up-l̄ap keras — arkm̄ə n̄ān,
A vot gor̄ə ş̄uj̄t̄əz lois —
V̄əliş̄ boş̄ k̄ət̄ kij̄ə p̄ān̄.

K̄b̄z oz kitraçç̄b̄, m̄b̄j oz ker —
Ruzum v̄erdiş̄ n̄ān oz k̄b̄rt,
K̄ət̄ p̄ān̄av te s̄ij̄ə p̄ann̄at,
K̄ət̄ te z̄b̄r̄j̄ən s̄ij̄ə z̄b̄rt.

Da ess̄ə-z̄ə eta n̄em v̄v̄,
K̄b̄t̄ç̄əz uzis uç̄ət̄ pi, —
No Jerem̄əs „grek̄ə“ ş̄uj̄is
Muzik mortl̄ən kuz̄t̄əm ki.

Mun̄ə v̄əli Jerem̄ n̄ān̄ən,
Da k̄b̄saş̄is z̄v̄b̄ka lap

I naңыз vılış kьmintçis
Pıьs jurlə ul naң sıar.

No te dıvo, pıьs vərdçis
(Kər on vərdçь-ed-dumajt!..)
I vəlıšten zьkьs gartçis
Kət te veksə en strapajt.

Kolə naңnez gorə şujьnь,
Kolə pilə korşnь şur,
Kolə etə, kolə sıjə...
Kəsəz jortlən durmis jur.

No-kə „grekə“ pondin vəjnь,
On-ñi vərleñ çoza pet—
Gorəz uvtiş kurəg pələs
Drug levtişis kьz naşmek.

Ətik kurəg polat şordьn.
Mədik sakə naң kəvdas,
A petuk lok gors tьr çirzə
Naң səməs vььn „kot-kotak“.

Jerem pızə, Jerem izə,
Jerem jəjmis, əsis zik,—
I rojьktə səməs dərьn,
Kьz vad uv vььn pıçık.

A inьs sьlən eta kadə
Şeļsovetьn kьvzə kьv,
Kьz sovetskəj vur stranaьn
Levə kok jьlə in-пьv.

Kьz in-пьv jur ozlaң munə,
Bərə kolə vaz olan,
Kьz uzalış oñir səğьn
Dorə jugьt viļ olan.

Vot sobraŋŋo vьvšaŋ verta
Iŋka gortas muzikdьn.
Posəz ponьn nьrə vačkə
Kerku pьešaŋ kurьt zьn.

Bvəs oštis, no te divo,
Nevna kok jьliš ez pər —
Kerku səras kьzi gidjьn,
Kəŋ časət-zə pьssь vər.

Polat šordьn kurəg gotšə,
Səməs dor vььn petuk,
Pi kəvdas pьekьn vьglašə
Uvtьs luз va, ŋaŋa, duk.

Jerem çujməm. Iŋьs ozьn
Sьrsməm pon-kod vinovat.
Oz-i, vər-i, tos-i, jurši
Səməs ŋaŋ pьekьn-kus lak.

„No mьj, strapka, — iŋьs suə:
„Iŋka uzьt avu uz?
„Gorvi ozьn zəznь kokŋi,
„Toko sossez suan ruз?!“

„Vot ózlaŋ tenьt nauka,
„Med en su mədrьr ŋekər,
„Mьj muzik-pə eteəm-seeəm,
„Mьj-pə iŋka ŋemtəm tor.

„Mijə ətmoz tekət ŋrğam,
„Ogə tədə lun ŋe oj,
„A olanьt luniš-lunə,
„Azzan ačьt, munə ŋoj.

„Munda ətikən en gidьrt,
„Munda ətnat en bergət —

„Kerku tьrja kaskavdanat
„Şo-ņi olan eьg ęe pət.

„Lok-zə pukşam da dumajtam,
„Кьз мьj teçнь olannog,
„Med-ņi suznь jugьt luntə,
„Med-ņi kolнь kurьt sog“.

I pukalə Jerem gozja
Şorņi nьlən kuz da vur.
Aslas viştən inka pizə,
Jerem kьvzə, gьzgə jur.

Мьj sobranņo vььп kьləm,
Inka vьdəs teçнь rad,—
Medjonasə tədlə uşə —
Oşнь çelədlə detsad.

„Siz vьdənnьm mi i suim —
— Jeremika vizə kьv:
„Medvь kernь olan vurən,
„Kolə mezdьнь in-пьv.

„Inpələsəs ənəz vizə
„Vazşa olanşa lok poz.
„Tatən, setçin-ətmədəгьп
„Kolə rannь jon kolxoz.

„Kolxoz pьekьп inka lovzas —
„Oz lo zьvka, gorviоз...
„Leņin tujlət velətçəmən
„Inka doras munнь loz“.

Dьr Jerem siz səməs dorьп
Kьvzis inliş vezər kьv.
Vəliş talun şələm viəz
Lois sьlə inlən kьv.

Dor dumajtnь loə nekər,
Daj dumajtnь setən nem, —
Jeremika şornı pьekьn
Ətmədərşan pravda em.

Aşьnas-zə jugdan dorьn
Jerem əktə gortas skod.
Jeremika doklad vərьn
Ətik əmə suis skod:

„Kolə pьgnь-pə kolhozə,
„Oşnь çeladlə detsad!..
(İn pələsьt sьpьn-sьpьn munə
Sija sь vьlə i rad).

No kьmərçəm skodka vьşьn
Paşkьt tosa zor Sopron,
Sija əmiş çeşьt uşə,
Sьlən əsə vazşa don.

Pəriş pişə assis jirtən
Sopron vizə jurьn dum:
„No-zə petas menam kadə —
Mьtçala me dolьt lun!..“

Vot çulalis ətik təliş —
I dєrevnəьn kolhoz.
Şərşən-vərşən tom i pəriş
Razə assis vazşa poz.

Ətlaalə məska — poda,
Sədtə ətlasa şəmfond,
Vizətan-kə nuzda tədtəm
Mədrьr munas nьlən god.

Kolhoz pişə, kolhoz izə,
Kolhoz dorə viļ olan, —

Otir inmis veškýt tujvlə —
Šupkə munə jugýtlaŋ.

Jerem jortlən gort derevna
Vezšə, tədtəmə pərə —
Masina-ryr vьd iz munə,
Traktor ьv vьlьn gərə.

Em i skola i čitalna,
Krestəm vičkunь nardom;
Vaz olanьt košəm vərə,
Ремьт ojlə loktəm pom.

A in-pьvlən vьdsa praznik,
Šələm jotkə, šələm rad —
Ləmpu uvьtьn, vadər doгьn
Lunlaŋ šeralə četsad.

Četskəj sadьn čeləq lun-lun,
Puə vorьtьn kьzi mos;
In pələslə vьdtišəmyt
Avu sešša vəriš os.

Setən ortčən četskəj sadkət
I stolovəj ovšəj em.
Pьzan sajn mukəd səгьn
Jeremika i Jerem.

Jerem oz-ŋi vermaš inkət
Kəđьn nььn sporina,
Ovšəj izьn talun-ašьn —
Veksə loas sporina.

Mezməm inka gorvi oziš,
Zьvka doгьn oz-ŋi zəг,
Gaza jugьt ənna lunə
Ремьт kьmər oz vert vər.

Inka pələs—mezməm pətka,
Razşis sılən vekşa vez;
Rətja kaddezə likpunktə
In pələslən kəşşə gez.

Vonlan, vonlan, mezməm pətka!
Zvoja, gamazən ozlan!..
Sondi uvtən miça lunə
Miça sudtə aslıt pan.

Socializmlən bəəs oştə,
Setçə voştəm oşir viz:
Tuvsə vaəs nem oz padmət,
Tuvsə vaəs nem oz viz.

No tuj vokyn setən zərə
Paşkət tosa zor Sopron.
Kolxoz vylə ləçət riçnez
Sija jirə kəzi ron.

„Əj, Sopron, en zər tuj vokyn —
„Vazşa olantə on vət.
„Asja ojšaң mədik ojęz
„On-ni mijanəs üzət!

„Uşis əmşit via vlinyt,
„Kurzəm nəntə əni şoj.
„Kuz tuj ronyn kotomaən
Nətsə loj!.. Loj!.. Loj!..

No Sopron nə ətnas jirə
Kolxoz vylə ləçət riç —
Estən, setən-ətmədərgən
Nikşə unqalə kəjin.

Kəjin rozlən şamş tədsa:
Kəjin vokşaң kəynь lut,

No Sovet vlaštlən kəjin ponda
Em i aslas çorət sud.

Çoza povnı loas nemış —
Mi kəjinliş tupkam əm.
Ləz kıməgın kolhoz veştın
Sondi əgərçəma don.

Kolhoz rızə, kolhoz izə,
Kolhoz dorə viļ olan,
Dobrəj çasə gorən çuksə
Stalın jortlən bur pəlan.

Çuksə pəlan oğır sərın,
Sajmə mortlən pemyt vem.
Kıvzə sıjə rım şələmən
Jeremika i Jerem.

M. Likaçov

Komsomolsa

Çoza pemdə, lunıs bırşə.
Oj lezçisis, suvtis tran.
Miça təliş mıtçə jursə,
Bled-şerəma çuzəmban.

Gəgər lanəm, gəgər çələ,
Uzə İnvajıv posad.
Kinkə juzgis munis vələn,
Seşsa bəra çəlan kad.

Toko ətik kerku əzjə,
Çarkə vuzər jugıt vı.

Бытә аҫсә ҫетә, вәзјә,
Корә дьнас, ҫетә кi.

Kerku рьекьн, кьз вазарьн,
Әкшәм una том оҫир.
Әтмәдәрә gira-gara
Vetlә вьдән, кьз вiҫир.

Tälun loә-pә sobraңno,
Әкшәм таҫсә komsomol.
Sen pukalә Çuprej Anna,
Bokas ҫаңгы̄ ньг Mikov.

Әгаң пукшәм реҫәсокә,
ҫарзә льддә вӣ кьввур.
„Әкшә, jorttez, гәгрәсокә,
Әнӣ med uzalas jur“.

Siz gorәtҫis Tima Lisa
Jaҫejkovәj ҫekretar.
Peҫka kәrtovәj lontiҫә —
Lьddiҫan kerkuьн zar.

Tom jәz gazetҫә, uzalә,
Әкшәм to ңe әtik das.
Tom jәz juras вьн kuralә,
Кьвзә vono роҫитҫас.

A сьвәргьн scena вьлә
Kais vizьв komsomol.
Repetiҫia, ҫu, кьлә,
Uzәtәg komsa oz-ed ov.

Кадьс ојсәрлаң ҫивалә,
Tәлиҫ jenәзьн вьльн
Кәзув колашьн әсалә...
Posad ҫәлә, кершәм dun.

Üz pomaşis tom oñirlərt,
Gortə munəny vьdən.
Komsomol'sa — pızan vira,
Sajmətisə ojliş ləñ.

Əsis başı, zurtəm, şyləm —
Ətmədərə kişis govk.
Bəra ləntis, posad çələ...
Nekьtən oz ker i sovк.

M. Likaçov

ОЗЫК олим

ОЗЫК олим бушы, сапы,
Кіştим luniş-lun şinvaez,
Bura gorzim.

Zəñik ətərə tojlalas,
Bağıçaezət kьskalas:
İnkət „orsə“.

Siz mi, çuddez kьzi olim,
Jəz kolasə petnь polim,
Naşyn vьdmim.

Bogatтоьs çerañvezjə,
Kьzi çorьt stalnəj gezjə,
Kərkə sedlim.

Revolucia gьmalis,
Sarliş tronnezsə pərlalis —
Sondi petis.

Mi svoboda kiə boştim,
Kniga əddən şinnez oştis
Da velətis.

Əni ogə kolçcə vərə,
Oşkalamə ozlañ gorən —
Sajmis muş.

İnka dolbta lovzişis,
Şəkət olanış mezdişis,
Loktis tulş.

Şinva dugdis əni petn̄,
Şələm orsə, gotov potn̄,
Əm şeralə.

Delegatka mijə vərjam,
Sija inka vura dorjə,
Tuj mətçalə.

Gəgər viłmoz əni petə:
İnka uzalə Sovetn̄ —
Olan dorə.

Uməl vazşa kad çulalis,
Gərd jugəra lun paşkalis —
Ozlañ korə.

M. Likaçov

Ordçən

Oşkalə ordçən komi inka,
Muzikkət uzən sija p̄r.
Vunətçis əni vidçəm, pingəm,
Çuzəmsə ozzyk t̄rt çuk̄r.

Kazavny rozə inliş vьdməm
Vьd uzə pavkə sьlən ki.
Vaz naıış, lokiş lun-lun kidmə,
Oz pədnav tuj sьliş ңekin.

Kolhozьn komi inka mьrşə
I şelsovetьn nuə uz,
Kər gortьn dəmasaşə, vursə,
Vot setən kad tьrmətnь kuz.

Vьdlaьn inka əni tədçə,
Otsaliş sija, pessə pьr.
Çuzəmbьs əgьr, viən sotçə,
Oz sajkav şələm, vьn oz vьr!

Sija pravasə viznь kuzə
I tədə, kьz velətə vlaş.
Pişkətə tujsə assis juza,
Kət padmas kər, no oz noraş.

Mukəd pьrşas kər ovlə şəkьt
Kət mьzə uzşanas kisoj,
No tьrə şələm viliš səkən
I jurьn дума, kьz mos roj.

Oşkalə ozlaң komi inka,
Muzikkət ordçən sija pьr.
Viļ gorən golos sьlən ıingə,
I gaz ңekər, ңekər oz vьr!

Maris

Tulbssa vakod
 Vizbv Jak Marijs,
 No mьj te suan:
 Iņka — mьvkьd tьr!
 Sьlən-taj oz rov
 Uzis vьna kijs,
 Oz-ņi ov vazmoz,
 Kьz noraьn sьr.

Maris uzalə
 Ətlasa kartaьn.
 Sija vermaşə,
 Medbur məs lьstis.
 Oz tədlь mьzəm,
 Uz sija bordalə...
 Marisa jəvsə
 Nət dozə oz kiş.

Çut toko jugdə,
 Rəmtəmşalə asьv, —
 Vazьn-ņi nokşə
 Məssezkət Maris:
 Juktalə, verdə,
 Zəzə nь kolasьn,
 Sьkət oz pantaş,
 Oz jortaşlь dьs.

Vazьn-ja vəli
 Mədkod sьlən oləm:
 Tədis ukvattez,
 Tьr kasņik da gor.
 A əni villan
 Kьskə sija şələm,

Əni Marisnъm
Viļ mъvkъda mort.
Vek gaz şerəmən
Pъrə iñ kartə
I puktə lovsə
Məssez ponda pъr!
Kolxoz İbştişəs
Premirujtis tavo.
Maris udarnik,
Medbur brigadir!

M. Likaçov

Oştə jaşli

Çoza loktas,
Gaza miça gozum,
Vajas vьdlə
Şəkъt, pızan uz.
Çoza pondas
Gogъsaşnъ rozъs...
İnka, çarla kiə,
Sossez puz!

Pondas sek guşenik
Şep kъsətнъ,
Şərşən-vərşən
Şogmъnъ koļta.
İnkalən şələmъs
Gotov potнъ:
Çelad gortнъ
Ətnanъs, unа.

Kъz-ed nija
Setçin gudъrtənъ,

Əddən bəb
Şəd şina Mişitok.
Bura kerku jurlət
Kotrasənb...
Uşasə-kə?..
Çegasə-kə kok?..

Vundə siz luntərən
Təzdişəmən,
Şəkьt дума
Тьртə мамлиş jur.
Jaşli-вь vot oşnb
Ətuvtçəmən,
Lois вь-ed
Əddən seki bur.

Seki dugdas
Çeləq nətən pədnь,
Səstəm loas
Çuzəm i jərnəs.
Dugdasə i biə
Nija sednь,
Sek nekər
Oz potkətə kьməs.

Oştə jaşli,
Oştə вьd posadə!
Pessə, mammez,
Сь ponda bura.

Sek təzdişnb
Dugdat vundan kaçə,
Da gazənzьk
Boştətə çarla.

Kaga onməştan şylankv

„Uz-zə menam dona piəj,
Musa, əmiz tuş.
En-zə gorz, şələmsərəj,
Uz-zə, kaga, uz.

Ajət srokkez kuza vьdmis,
Pət nekər ez vəv,
Jəzən pьr sija uzavlis —
Tulьs, gozum, təv.

Łok kulakliş ər kьnəmsə
Tьrtis ajət pьr,
Sodtis sьlə zərjas səmsə,
Nañ-suşekə tьr...

Eta kad vazьn çulalis,
Srokьn on-ñi ov:
Gaza, jugət lun paşkalis..
Çəv-zə, kaga, çəv.

Əni menam te kolxoznik,
Loan kommunar..
Bvbez vьlə, gərnь, kəznь
Traktor petas — şar.

On te pondь, kьzi mijə,
Pesnь asşit vьn,
Sьmda uz nuətnь kijən...
Uz-zə, setər şin.

Una pələs uzə petas,
Şakəj masina,

Gorən govk gəgər paşkalas,
Kerşas uz una...

Əti mort uzalış tenə
„Sola peļ“ oz su,
Uz-zə jagəd tuş te menam,
Lu-lu, lu-lu, lu...

Çup okəstis zonsə mamьs,
Aşşis musa tor,
Da vəra gьtçətnь pondis:
Zurtə laŭtan şor.

„Naŭnь vьdmisə aj-mamьt,
Ez roz oşnь tuj,
Pьrnь skolaə mijanlə
Ez-ed seki tuj.

Əni tujьs tenьt oşta,
Aşьt med en əs;
Etə tuj uzalış voştis,
Ajьt peşşis eəe.

Loktas kad, kər vьd mu vььn
Loas sovet vlaš.
Vьdmь çozьk, lok vurzujkət
Jonьka tьskaş.

Vьd uzalış jəzkət munьn
Pondan te ozlaŭ,
Ti vьd mu paşta kommuna
Dorat — loas saŭ.

Seki voş, mьj tenьt kolə,
Novьjь, şoj da ju...
Uz-zə menam dona zonəj,
Lu-lu, lu-lu, lu!

РЪЕКӘС

Ғысык

Комі іңка озлаң 3

Ғазса оләм коми іңкаләп

Гортәм кәк 8

Судтәм (җаһотәм) 12

Комі іңкаәс Октав революция сајмәтис

Ғил туй ғыләт 17

Комсомолса 26

Оззык олим 28

Ордҗән 29

Марис 31

Оштә јағли 32

Қаға онмәштан ғыланкыҒ 34

ВПЕРЕД, КОМИ-ЖЕНЩИНА. Сборник.

Сборник „Вперед, коми-женщина“ составлен группой коми-писателей и является первой попыткой дать массовую художественную книгу на коми-пермяцком языке, специально для малограмотных женщин.

Сборник содержит несколько рассказов и стихотворений, рисующих закабаленное положение пермяцкой женщины до революции и дающих показ того, что принес Октябрь трудящимся пермякам.

3-00

М-3-657/412

Цена 70 коп.

Коми-П.

2-811а

11784

ВПЕРЕД, КОМИ - ЖЕНЩИНА

Сборник

На коми-пермяцком языке